

zig zijne gehoorzaamheid onttrokken hadden, zond hun eenige Veldstukken en Buskruid, niet begrijpende hoe hij daar mede zijn eigen zaak verergerde; schoon hij in de verovering van *Antwerpen* groot voordeel van hun trok, het welk hem waarschijnlijk buiten hunne bijstand niet gelukt zou zijn. Echter vond hij zig niet magtig genoeg hunne ongebondenheid, noch door woorden, noch door straffen te kunnen beteugelen. Waar door hij dan, zo wel als de rest der zijnen in de maand van April des volgende jaars (1577) genoodzaakt werd het land te moeten ruimen, en een reis naar Spanje aanteneemen.

Zie STRADA, I. deel, bl. 412, 2S, 54, 92, 534, 36, 51, 53, 73, 74, 82, 86, 601. BENTIVOGLIO, bl. 76, 92—291. enz. HOOFT, en anderen. En de bedrijven waar in hij in den aanvang is tegenwoordig geweest, omstandiger op 't art. van ALBA.

AWICH, een Dorp in Maas en Waal, men vind het zelve gemeld, in de Giftbrief van de Gravinne *Adelheid*, van 't jaar 1188. Hedendaagsch word het *Ewijk* of *Ewich* genaamd, liggende 3 uren beneden *Nijmegen*.

AXEL, of ook wel AXELE, een sterk steedje in Nederland, doch bepaalder gezegd, in het *Oosterdeel van Vlaanderen*, en in de landstreek der Vier Ambachten, tusschen *Sas van Gend*, en de Stad *Hulst*, 4 mijlen van de eerste, en een half van de laatstgenoemde stad. *Axel* werd in het jaar 1105 met deszelfs Kerk door den Bischoep *Burchard*, aan St. Salvator te Utrecht geschonken. Door verraderij van *Imbisse* en anderen, geraakte het in 't jaar 1583 in de magt van Parma. Doch vermits den Staat, en inzonderheid Zeeland, veel aan het verlies of bezit daarvan gelegen was, toonde Prins *Maurits*, daar aan het eerste proeffstuk zijner dapperheid; bij nacht trok hij uit de Schans *ter Neuse*, en bemagigde het 1586. door middel van beklimning. Bij de Munstersche Vrede werd het ook aan den Staat toegekend.

Smallegange, in zijn *Chronijk van Zeeland*, zegt, dat het land der Vier Ambachten, waar van Axel 'er één is, van Zuid Beveland in Zeeland is afgegraaven, en daarom van rechtswege aan Zeeland behoort.

In het jaar 1747 vonden de Franschen aldaar een tegenstand tegen hunne verwachting, de Hertog van *Broglio* meende het zelve zo gemakkelijk meester te worden, als *Hulst*; dan het moest echter bukken, doch de Kommandant, van *Arkel*, verkreeg door zijnen moed zo veel, dat hem met zijn onderhoorig volk de vrije aftogt naar *Goes* in *Zeeland* werd toegestaan; den 29sten Januarij 1749 ontruimden de Franschen het weder. Men telt binnen *Axel* 160 huizen, en bij de 800 inwooners, die meest allen tot de Gereformeerden behooren. De Kerk, dat een fraaij gebouw is, staat niet verre van het Raadhuis, en in dezelve wordt de dienst door twee Predikanten waargenomen, welke beide Predikanten, ook *Zuiddorp*, daar tegen over gelegen bedienen, en onder het Klasfis van *Walcheren* behooren. Ten aanzien van de Regeering is *Axel* gemeen met *ter Neuze*, en met alle de Dorpen van het Ambacht. In den aanvang van de vorige Eeuw, behoorde daar toe *Biervliet*, dan dit is daar van gescheiden 1643. Hebbende *Axel* en *ter Neuze* ééne Rechtbank behouden. De Heer *Baron van Lijnden tot Hemmen*, is de Baljuw, die dat ampt, door een Substitut doet waarneemen. Voorts bestaat de Regeering uit één Burgemeester, dertien Schepenen, twee Griffiers, twee Thesauriers, alle welken behalven de twee laatstgemelde jaarlijks door de afgevaardigden van H. H. M. dan uit *Axel* en dan uit *ter Neuze* worden aangesteld.

Van 't *Axeler Ambacht*, zie wat reeds door ons op het art. der VIER AMBACHTEN gezegd is, daar onder behoort thans *Zaamslag*, *Zuiddorp*, en voorheen een meenigte Schanssen, ten westen *Ter Neuze*, *Den Hoek*, 't *Fort Mauritius*, *Biervliet*, enz. enz.

Zie *GUICIARDYN*, fol. 329. *DE GROOT Jaarb.* bl. 89. *SMALLEGANGE*, bl. 156. *VAN DER HOUVE*, bl. 439. *VOSSIUS Jaarboeken*, bl. 91, 96. *Vaderl. Hist.* VIII. VIII. XII. en XX. deel, bl. 105.

AXONIUS (Joachimus) geboren in de stad *Graaf*, was een voornaam Rechtsgeleerde, leermeester van den Graaf *Filips van Lalain*, en daarna onder de Nederlandsche Vorsten Raad der Zeezaaken, welk ampt volgens getuigenis, door hem met

met lof bekle
van hem zijn
nagebleeven.

AXWYK. o
wordt te beh
andere beno
'er die meet
grootte meen
onthouden;
weswijk niet

AYALA
leeraar te
jaaren.

AYCKEWE
le anderen

AYKEMA
een half ut

AYLUA c

AYLUA,

AYLVA, (

dien naam

AYSMA,

madeel, on

AYTZEMA

406—416.

AYTA (B

anderen, ee

dehandeling

Konings, d

met nog ee

partij omhe

Zie

AYTA, ee

met lof bekleed is geworden; hij overleed in het jaar 1526, van hem zijn wel geschreevene maar geene gedrukte werken nagebleeven.

VAN HASSELT, *Historia Brabantia.*

AXWYK, ook wel *Auxwijk*, een groote buurt, die gerekend wordt te behooren onder *Midlie*, grenzende aan de Purmer, andere benoemen het als een dorp in Waterland. Ook zijn 'er die meenen, dat men moet schrijven *Aexterwijk*, om de groote meenigte Exters, die zig daar in de boomen plegen te onthouden; van de drie dorpen, om van den naam van *Auxweswijk* niet te gewagen, vindt men dit vaarsje.

Auxwijk, Quadijk en Middel Y.

Welk is de beste van de drij?

AYALA (*Balazar*), een vermaard Rechtsgeleerde en Hoogleeraar te *Mechelen*, overleed, den 16den Sept. 1584. oud 36 jaaren.

AYCKEWEER, wel eer een dorp in Friesland, dat nevens veele anderen in het jaar 1277 verdronken is.

AYKEMA, een Staate in de Grietenij van Achtkerfpelen, een half uur ten zuiden van Strobosch.

AYLUA of *Aylva*, zie AILVA, een adelijk Stamhuis, bl. 398.

AYLUA, zie AILVA *ibid.*

AYLVA, (*Hans Willem Baron van*), zie met meer anderen van dien naam AILVA, bl. 398—400 enz.

AYSMA, een Slot of Adelijk Huis in de Grietenij Dantumadeel, onder het kwartier van Oostergo.

AYTZEMA, verscheidene van dien naam, zie AITZEMA, bl. 406—416.

AYTA (*Bucho van*) was Proost te St. Baafs, en nevens meer anderen, een der gemagtigden op de vruchtlooze Keulsche Vredehandeling, in 't jaar 1579, dat deeze meer de partij des Konings, dan die der Staaten was toegedaan, bleek, wyl hij met nog eenige anderen vertoefde, toen zij, die der Staaten partij omhelsden, reeds vertrokken waren.

Zie 't Art. AARSCHOT, en BOR, XIII Boek, bl. 144.

AYTA, een voortreffelijk Slot, gesticht in het dorp *Zwechum* of